

Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

Збірник наукових праць

Володимир Вернадський
(1863-1945)

УДК 371.7+376
ББК 51.1(4УКР)0+74.580.053.34
П24

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Прокопенко І.Ф.**, докт. пед. наук, професор, академік НАПН України, академік РАО, ректор ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Заступник головного редактора – **Андрущенко О.А.**, докт. філол. наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Відповідальний секретар – **Бойчук Ю.Д.**, докт. пед. наук, професор, зав. кафедри здоров'я людини та корекційної освіти ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Члени редколегії:

Іонова О.М., доктор педагогічних наук, професор, зав. кафедри природничо-математичних наук
Клеес Реймонд, голова Європейської асоціації дислексії (DYSPEL, Люксембург)
Култаєва М.Д., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії
Микитюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, зав. кафедри анатомії та фізіології людини
Подберезський М.К., доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту педагогіки та психології
Рибалко Л.С., доктор педагогічних наук, професор, декан природничого факультету

Рекомендовано Вченою Радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, протокол № 1 від 01 березня 2013 р.

Педагогіка здоров'я. Здоров'я людини в умовах ноосферогенезу: збірник наукових праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю з дня народження академіка В.І. Вернадського / За загальною редакцією акад. Прокопенка І.Ф. – Харків : ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2013. - 368 с.

Збірник містить наукові праці, які присвячені висвітленню результатів психолого-педагогічних досліджень щодо збереження та формування здоров'я дітей, учнівської та студентської молоді в умовах ноосферогенезу. Розглянуто науково-педагогічна спадщина академіка В.І. Вернадського; методолого-теоретичні основи педагогіки здоров'я; сучасні підходи до створення здоров'язберезувального освітнього середовища в навчальному закладі; роль фізичного виховання у збереженні здоров'я; психолого-педагогічні основи профілактики шкідливих звичок та соціально-небезпечних захворювань; здоров'язберезувальні освітні технології; актуальні проблеми корекційної педагогіки та сучасних інклюзивних процесів у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах.

Наукове видання

Педагогіка здоров'я. Здоров'я людини в умовах ноосферогенезу: збірник наукових праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю з дня народження академіка В.І. Вернадського
За загальною редакцією акад. Прокопенка І.Ф.

Підписано до друку 01.03.2013. Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times ET. Друк ризографічний.
Умов. друк. арк. 21,9. Наклад 100 прим. Замов. № 0301/3.

Надруковано з готових оригінал-макетів у друкарні ФОП Петров В. В.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Запис № 2480000000106167 від 08.01.2009 р.
61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 778-60-34.
e-mail:bookfabrik@rambler.ru

© Автори статей, 2013
© ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2013

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Навчально-науковий інститут педагогіки та психології
Центр здоров'язбережувальної педагогіки
Природничий факультет
Кафедра здоров'я людини та корекційної освіти

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В УМОВАХ НООСФЕРОГЕНЕЗУ

Збірник наукових праць
III Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої
150-річчю з дня народження академіка В.І. Вернадського
12 березня 2013 року

Харків-2013

Гололобова Ю.В.	89
ВПЛИВ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ТА РОЗВИТОК ДИТИНИ	
Голубовська-Онісімова Г.М., Бережна Ю.С., Берест К.В., Ковальчук А.Н.,	91
Козак Т.Ф., Корчемлюк М.В., Олійникова Г.В., Цветкова Г.М., Цигульова О.М.,	
Шестакова Л.В.	
ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ТА ПРОСВІТА І СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ДОСВІД ВЕГО	
"МАМА-86"	
Гусева Г.М. Палієнко К.В. Шеремет І.В.	101
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ І НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ	
ДИСЦИПЛІНИ "ОСНОВИ ПЕДІАТРІЇ ТА ГІГІЄНИ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ"	
Гусева І.О.	104
ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	
Данилів Г.Є.	106
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ	
Дехтярєва О. О., Тележенко Н.В.	109
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО ВІДНОШЕННЯ ДО ЗДОРОВОГО	
СПОСОБУ ЖИТТЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	
Доброва В.Л., Семенов А.К., Павленко Г.И.	111
БИОЭТИКА И ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ ЗДОРОВЬЯ ЧЕЛОВЕКА	
Дрожик Л.В.	115
ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ЯК	
ОСВІТНЯ СТРАТЕГІЯ ВИЖИВАННЯ В УМОВАХ ЕКОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ	
Гусев Т.П., Дяченко А.П., Чекмарьова В.В.	118
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ	
ВИХОВАННЯМ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	
Дяченко А.П. Чекмарьова В.В.	121
МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАСОВОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСТВА	
Євчак Д. А.	124
ДОСВІД США У БОРОТЬБІ З ОЖИРНІННЯМ ТА ТЮТЮНОПАЛІННЯМ	
Желтова П.В.	128
РОЛЬ ОСВІТИ В СТВОРЕННІ ГАРМОНІЙНОЇ СІМ'Ї	
Запрій Н.М., Писарєно О.М.	131
ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНИТОРИНГ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ВИЗНАЧЕННЯ ТА КОРЕКЦІЇ	
ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ	
Иванова О.И., Басанец Л.М.	136
АДАПТАЦИОННЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ СТУДЕНТОВ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ	
УРОВНЯ ИХ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ	
Льїна Д.В., Руденко Л.М.	139
ПОНЯТТЯ "РАЦІОНАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ" ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ	
Іонова О.М.	141
АНТРОПОСОФСЬКИ-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я	
ОСОБИСТОСТІ	
Кабусь Н.Д.	146
ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОГО ОПТИМІЗМУ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА	
ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	
Карленко Н.В., Терешенко Н.Д.	150
ДОСВІД РОБОТИ ОКЗО "КРИВОРІЗЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ САНАТОРІА	
ШКОЛА-ІНТЕРНАТ №8 І-ІІ СТУПЕНІВ" ЗІ СТВОРЕННЯ	
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЯК ОСНОВИ	
ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО АКТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ	
Claes Raymond	157
PROGRAMME OF PERSONAL, SOCIAL, HEALTH AND ECONOMIC EDUCATION	

Кобзин В.Г., Синельник С.Л.	163
ВАЛЕОЛОГИЧЕСКИЙ СПОСОБ КОРРЕКЦИИ ДЕФЕКТОВ ЛИЦА	
Копчук Т.Г., Пасевич С.П., Щудрова Т.С.	167
БИОЭТИКА – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ВИХОВАННЯ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА-	
МЕДИКА	
Кокур Н.І.	170
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИЙ СУПРОВІД ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ	
ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ	
Макаренко А.В., Бабак В.В., Мусенко Є.Я.	176
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ	
ЖИТТЯ ДЕЗАДАПТОВАНИХ УЧНІВ	
Максимчук Б.А.	180
ВАЛЕОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	
МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ	
Мірошниченко О.М.	185
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ	
Міхєєнко О. І., Бойчук Ю. Д.	189
СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ОЗДОРОВЛЕННЯ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ	
Науменко Н.В.	193
КРИЗА ДУХОВНОСТІ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ПОГІРШЕННЯ ЗДОРОВ'Я	
НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	
Павленко М.П.	195
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФІЛАКТИКИ ШКІДЛИВИХ ЗВИЧОК	
ТА СОЦІАЛЬНО-НЕБЕЗПЕЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	
Пальчик О.А., Горюдинская А.И.	199
ПОВЫШЕННЫЙ РИСК ВОЗНИКНОВЕНИЯ ЗАБОЛЕВАНИЙ КРОВИ СРЕДИ	
МОЛОДЕЖИ	
Пальчик О.А., Олейник Н.А.	202
ПРОБЛЕМА АГРЕССИВНОСТИ МОЛОДЕЖИ КАК ОДНА ИЗ АКТУАЛЬНЫХ	
ПРОБЛЕМ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА	
Пасевич С.П., Щудрова Т.С., Копчук Т.Г.	205
ВАЖЛИВІСТЬ АКЦЕНТУАЦІЇ УВАГИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ФОРМУВАННЮ	
ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАРМАКОЛОГІЇ	
Пелюстка М.И.	208
ПРОФИЛАКТИКА СИНДРОМА ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ВЫГОРАНИЯ У	
ПЕДАГОГОВ	
Писанка К.О.	213
АНТРОПОГЕННИЙ ВНЕСОК В ЕВОЛЮЦІЮ ВІРУСІВ	
Плахотнік О.В., Безносюк О.О.	217
ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЇ ДО ГАРМОНІЗАЦІЇ	
ВІДНОСИН У СИСТЕМІ «ЛЮДИНА-ПРИРОДА-СУСПІЛЬСТВО»	
Плахтій П.Д., Трофімова Л.С.	224
ДО ПИТАННЯ ПРО НАВЧАЛЬНЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ	
СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧОГО ФАКУЛЬТЕТУ З ДИСЦИПЛІН МЕДИКО-	
БІОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ	
Поліщук Л.М., Маслєчко А.М.	227
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ	
Половко В.В., Шляхова В.С.	231
РЕПРОДУКТИВНА УСТАНОВКА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ СІМ'Ї	
Прокопенко Л.І., Маяцька А.О., Нечипоренко М.С., Журба А.І.	233
ТРЕНІНГОВІ ЗАНЯТТЯ З МЕТОЮ ПРОФІЛАКТИКИ ТУБЕРКУЛЬОЗУ СЕРЕД	
УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	

Прокопенко Л.І., Дегтяр В.А., Ярема І.А. ПОРУШЕННЯ РЕЖИМУ ХАРЧУВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СТАН ЗДОРОВ'Я МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ	230
Сальникова С.В. ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧИМИ ЯКОСТІ ПЕДАГОГА, ЯК ОСНОВА МАЙСТЕРНОСТІ ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА З АКВАФІТНЕСУ	238
Самусенко В.І., Пивоварова Н.А. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ШКОЛЯРІВ ЯК ФАКТОР ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я	245
Страшко С.В., Гусєва Г.М., Палієнко К.В., Шеремет І.В. СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА КОРЕКЦІЇ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ МЕДИКО - БІОЛОГІЧНИХ І ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ОСНОВ ОХОРОНИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я	256
Сушєва І.В. ГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ЖИТТЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	259
Тананакіна Т.П., Маврич С.И., Куцєвол О.В. ВЗАИМОСВЯЗЬ ПОКАЗАТЕЛЕЙ АДАПТАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА І ПСИХОФИЗИОЛОГИЧЕСКОГО СТАТУСА РАБОТНИКОВ, ЗАНЯТЫХ В УГЛЕДОБЫВАЮЩЕЙ І ХИМИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ ЭКОЛОГИЧЕСКИ НЕБЛАГОПОЛУЧНЫХ РАЙОНОВ ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ	262
Цєбржинский О.И. ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ЗДОРОВЬЯ	268
Циганівська О.І. ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ НАРКОМАНІЇ ТА АЛКОГОЛІЗМУ З ОГЛЯДУ НА СОЦІАЛЬНІ ТА ГЕОПОЛІТИЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	271
Шеремет В.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ МОЛОДОЇ СІМ'Ї	276
Щєрбак І.М. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК АКТУАЛЬНА СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	279
Щудрова Т.С., Копчук Т.Г., Пасєвич С.П. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ БІОЕТИКИ	280
Яценко Г.Ю., Каменюка Л.А., Васильченко Г.Г. ЗДОРОВ'Ю В МІСТІ КУП'ЯНСЬК СКАЖЕМО – ТАК!	283
Розділ 3. Актуальні проблеми корекційної педагогіки та інклюзивної освіти	
Бажан М., Гордєєва Т. ПРИЙОМИ ВИЯВЛЕННЯ ЗНИЖЕННЯ СЛУХУ У ДІТЕЙ	289
Васильєва К.І., Ковальова О.М., Федорова К.А. МОЖЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ДОШКІЛЬНЯТ З ВАДАМИ СЛУХУ В ДИТЯЧИХ САДКАХ ЗАГАЛЬНОГО ТИПУ	291
Голуб Н.М. ФАКТОРИ РИЗИКУ ЩОДО ВИНИКНЕННЯ ТРУДНОЩІВ ФОРМУВАННЯ ТА ПОРУШЕНЬ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ	294
Горєнко Т.М. РОЗВИТОК ВЕРБАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ З РОЗУМОВИМИ ВАДАМИ В ДОСЛІДЖЕННЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ АВТОРІВ	298
Горобєць М.О., Блудова А.С., Українець І.Ю. ТЕРАПІЯ ПІСКОМ	300
Калініна Т.С., Мірошник Л.А. ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ШКІЛЬНОЇ ТРИВОЖНОСТІ У МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ	302

Климчук І.П., Березанська Т.В. РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ВСІХ	306
Кучєрук О.С. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я	309
Лєлєка С.М., Аксьєнов Д.В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ	310
Молчанюк О.В., Пальчик О.А., Яковєнко А.А. ОТИТ. ПРИЧИНИ ВОЗНИКНОВЕННЯ І ПРОФИЛАКТИКА В МОЛОДЕЖНОЇ СРЕДЕ	313
М.І. Пєлюстка ПСИХОЛОГО–ПЕДАГОГІЧНИЙ ВПЛИВ НА ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ (ЗПР)	316
Погорєлова С.Н., Пальчик О.А., Решєтняк Т.А. СОХРАНЕНИЕ ЗРЕНИЯ КАК АКТУАЛЬНАЯ МЕДИКО-БИОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОГО МОЛОДЕЖНОГО ОБЩЕСТВА	320
Потапєнко В.О. ВИКОРИСТАННЯ ПАЛЬЧИКОВИХ ІГОР У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ТА КОРЕКЦІЇ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ПАЛЬЦІВ ДІТЕЙ ІЗ СФД	323
Прокопенко А.І., Олійник Т.О., Реймонд Клаєс ІНФОРМАЙНО КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ	325
Салашєнко В.С. КОРЕКЦІЙНА РОБОТА ЩОДО ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ ПРОЯВІВ ПОВЕДІНКИ У ГІПЕРАКТИВНИХ ДІТЕЙ	330
Рібцун Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТНО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЛОГОПЕДИЧНІЙ ГРУПІ ЗА УМОВИ ІНКЛЮЗІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ДЦП	331
Сіліна Г.О., Замазій Ю.О. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З БАТЬКАМИ	338
Таймасова О., Таймасова Т. ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ	341
Турєнко Н.М. РИНОЛАЛІЯ (ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ)	342
Хмєлькова Е.В. ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПРОБЛЕМЫ ПСИХОМОТОРНОГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЯМИ РЕЧИ	344
Шєшукєва Н.Н. ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ МОТИВАЦИИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЛАДШИХ ПОДРОСТКОВ С ЗАДЕРЖКОЙ ПСИХИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	349

- круглі столи.

• профілактика професійного вигорання педагогів шляхом проведення психотерапевтичних консультацій, гурткової роботи, тренінгів, релаксації;

• допомога деяким батькам у перегляді та переосмисленні своїх уявлень про виховання, допомога у налагодженні стосунків зі своєю дитиною. Зрозуміти, прийняти її такою яка вона є.

Методи: бесіди, семінари, лекції, психотерапевтичні групи.

Розроблена нами модель психологічного супроводу школярів сприятиме збереженню їхнього психологічного здоров'я. Допомагає у набутті здоров'язберегаючої компетентності, формуванні здорового способу життя, збереженні, зміцненні психологічного, соматичного, духовного здоров'я. Психологічна робота як форма супровідної діяльності гімназії є продуктом практичної професійної діяльності, її узагальненням.

Література

1. Омельченко Л.П., Омельченко О.В. Здоров'ятворча педагогіка. – Харків: Основа, 2008.
2. Битянова М.Р. Организация психологической работы в школе - М.: ГЕНЕЗИС, 2000.
3. Психологічні методи здобуття здоров'я: Хрестоматія - Сост. К.В. Сельченко. - Минск: Харвест, АСТ, 2001.
4. Словарь практического психолога / Сост. С.Ю. Головин. - Минск: Харвест, 1998.
5. Баришполь С.В. Посібник практичного психолога. – Харків: Основа, 2008.

Страшко С.В., Гусєва Г.М., Палієнко К.В., Шеремет І.В.
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА КОРЕКЦІЇ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ МЕДИКО - БІОЛОГІЧНИХ І ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ОСНОВ ОХОРОНИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я

У системі підготовки майбутнього вчителя важлива роль відводиться дисциплінам медико-біологічного спрямування. Ці дисципліни є містком між фундаментальними знаннями та практичним їх застосуванням у школі, тому знання студентами медико-біологічних дисциплін залежать не тільки від засвоєння навчального матеріалу, але й від умінь викладача розвинути у них основи педагогічного мислення. З цієї метою колектив кафедри постійно працює над удосконаленням навчального процесу, впроваджуючи його нові форми та методи.

Успішність студентів як основний показник ефективності навчання залежить від багатьох чинників. Якщо розглянути їх як взаємодію “кафедра-студент”, то стає зрозумілим, що якість підготовки майбутніх вчителів залежить значною мірою від ефективності організації навчального процесу.

Виконуючи одну спільну справу – підготовку висококваліфікованих педагогічних кадрів, взаємодія між кафедрою і студентами повинна

ефективно забезпечити, з одного боку, відповідний рівень підготовки студента, а з другого – постійне удосконалення як форм і методів викладання дисциплін, так і педагогічної майстерності кожного викладача. Якщо ця взаємодія ґрунтується не тільки на контролі успішності, а й водночас спрямована на її корекцію, забезпечує індивідуальний підхід до кожного студента, принципи позитивного зворотного зв'язку та конкретні якісні показники свого функціонування, можна говорити про певну систему контролю та корекції успішності.

Для контролю знань студентів на кафедрі використовуються традиційні методи в комплексі з комп'ютерною формою тестування. Останнє не може претендувати на виняткове положення в навчальному процесі. Сучасні комп'ютерні інформаційні технології використовуються нами для своєчасного виявлення та точного визначення слабких сторін у підготовці студентів з метою об'єктивного їх аналізу та відповідної корекції.

У навчальному процесі застосовуються як традиційні методи навчання – словесні, наочні, практичні, так і нетрадиційні, які активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів. Особлива увага приділяється таким формам проведення занять як інсценування, ділові ігри, аналіз конкретної ситуації (АКС): ситуація - ілюстрація, ситуація-оцінка, ситуація-вирава, “мозкова атака” та ін.

Контроль знань студентів складається з таких етапів:

1. Початковий контроль базового рівня знань із суміжних дисциплін перед вивченням будь - якого предмету.
2. Поточний контроль знань - як один з видів контролю стану засвоєння поточних знань в рамках змістового модуля. Форми поточного оцінювання знань визначаються у відповідності до елементів змістового модуля певної дисципліни. Оцінювання виконання студентами окремих елементів модулів проводиться на лекціях, на практичних заняттях, на консультаціях.
3. Модульний контроль – як один з видів контролю стану засвоєння системи знань та умінь з модуля навчальної дисципліни, що включає один модуль або блок змістових модулів. Форми модульного контролю визначаються у відповідності до елементів модуля даної дисципліни (тестування, письмова контрольна робота).
4. Визначення рівня залишкових знань та умінь під час практичних занять.
5. Підсумковий контроль - засвоєння студентами навчальної програми з певної дисципліни медико-біологічного спрямування за допомогою комп'ютерного тестування та співбесіди з викладачем. Форми підсумкового контролю - залік або екзамен - визначаються згідно навчальних планів з кожної дисципліни.

Поточний контроль успішності здійснюється викладачем на кожному практичному занятті. Рейтинговий показник студента з дисципліни це числова величина, яка дорівнює сумі накопичених студентом балів у відповідності до запровадженої єдиної шкали оцінок за однією з наведених нижче процедур: нормованої кількості балів з усіх контрольних зрізів з

дисципліни в семестрі (відвідування занять, консультацій, активність на заняттях, поточне оцінювання знань при вивченні змістових модулів, модульний контроль), якщо студент не приймає участі у підсумковому контролі; нормованої кількості балів за роботу в семестрі та кількості балів отриманих під час підсумкового контролю, якщо студент бере участь у підсумковому контролі.

Оцінка реєструється в журналі обліку відвідувань та успішності студентів. Крім того, в журнал заносяться і інші дані (у відсотковому показниках) для аналізу якості навчання з метою їх корекції; рівень початкових знань перед вивченням дисципліни, результати проміжного тестового контролю перед модульною контрольною з кожного модуля. Сумлінність студента оцінюється у вигляді пропущених годин за даними журналів реєстрації відвідування лекцій, практичних занять та консультацій і відпрацюванням пропущених практичних занять.

На кафедрі корекція ефективності навчального процесу здійснюється за допомогою аналізу результатів рубіжного і модульного контролю знань та інших якісних показників підготовки студентів.

Аналіз результатів початкового тестового контролю свідчить про базовий рівень знань студентів перед вивченням дисциплін медико-біологічного спрямування. У випадках низького рівня складання тестів викладачами проводяться співбесіди із студентами для визначення прогалин у володінні знаннями з певних розділів суміжних дисциплін та пропонується зосередити увагу на повторенні цього матеріалу і поглибленому вивченні відповідних розділів. Контроль здійснюється протягом навчального семестру у вигляді співбесід та перевірки викладачем конспектів самопідготовки та рефератів.

Для аналізу поточної успішності порівнюються результати перевірки знань студентів на практичних заняттях та рівня виживання знань за результатами складання відповідних тестів. При низькому рівні виживання знань та задовільному рівні поточної успішності проводяться співбесіди зі студентами для визначення недоліків у методиці підготовки до практичних занять з метою завчасної її корекції. Таким студентам пропонуються консультації викладачів кафедри в позаурочний час, навчальні комп'ютерні програми та наочне приладдя, активніше залучення до навчально-дослідницької роботи.

Якщо рівень поточної успішності нижчий за базовий, активізується співпраця з деканатами для корекції можливих несприятливих побутових умов для навчання, а з метою зацікавлення студентів пропонується брати участь у роботі студентського наукового гуртка.

На кафедрі постійно проводиться аналіз відвідування студентами лекцій і практичних занять. Лекційний матеріал викладається з урахуванням сучасних теоретичних і практичних досягнень медико-біологічних дисциплін, супроводжуються демонстрацією презентацій та навчальних фільмів з дисциплін, які викладаються на кафедрі. Для надолуження цінної інформації, яку студенти пропустили лекцію або практичне заняття, повинні самостійно

працювати з літературними джерелами та написати реферат, або підготувати презентацію за темою пропущеної лекції та практичного заняття.

У випадках низьких показників поточної успішності, базового рівня знань, проміжного контролю виживання знань, великої кількості пропущених практичних занять та лекцій застосовується комплекс заходів із з'ясуванням причин такої ситуації, припинення її, недопущення в майбутньому та активної допомоги студентам. Проводиться активна навчально-методична робота із студентами, співпраця з деканатами. Завідувач кафедри та відповідальний за навчально-методичну роботу проводять співбесіди із студентами для визначення особливостей індивідуальної роботи з ними для забезпеченнячасного виконання навчальної програми з медико-біологічних дисциплін.

Така система контролю та корекції успішності студентів на кафедрі позитивно впливає на результати складання заліків та іспитів з комплексу медико-біологічних дисциплін. Так, порівняно з 2010 -2011 навчальним роком, у 2011-2012 навчальному році середній бал іспитів зріс з 70 балів до 76.

Важливою складовою становлення майбутнього вчителя є його самопідготовка, ефективність якої є показником постійного самовдосконалення у майбутній практичній діяльності. Впровадження на кафедрі системи контролю знань та рівня володіння практичними навичками дозволяє покращити цей чинник завдяки ефективній роботі зі студентами.

Література

- Авдеснко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів // Проблеми освіти: наук.-метод. зб. - К.: НМК ВО, 2001. - Вип. 24. - С. 108-111.
- Зимель Н.І. Сучасні підходи у сфері педагогічної освіти. - К.: Науковий світ, 2003. - 95 с.
- Ковальчук Л.Я. Основні тенденції розвитку світової вищої школи // Медична освіта. - 2004. - № 2. - С. 5-11.
- Палій Л.К. Тестування в навчальному процесі // Шлях освіти. - 2001. - Вип. 2. - С. 2-3.
- Павленко Л.В., Євстратов П.І. Тести, їх види та правила конструювання // Джерело педагогічної майстерності. - 2004. - Вип. 1. - С. 31-38.

Сущева І.В.

Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка

ГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ЖИТТЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

На сучасному етапі вивчення проблем учнівської молоді набуває особливої значущості. Аналіз літератури свідчить, що ці питання займають перше місце в колі гігієнічних, медико-біологічних, соціальних та психолого-педагогічних досліджень.

Одним з показників, за допомогою якого можна охарактеризувати різноманітні сторони життєдіяльності учнів є якість життя. За останнє